

RUDNINE, ENERGIJA IN INDUSTRIJA

1.KAJ SO RUDNINE?

So kamnine, ki so odvisne od geološke zgradbe, podnebja,..

2.KAJ JE RUDARSTVO?

Je sekundarna dejavnost, ki se ukvarja z izkopom rudnin. Je tvegano in kratkotrajno delo.

3.KJE SO RUDNA NAHAJALIŠČA?

So v bližino obal ter na območjih z ugodno prometno lego. Tam, kjer so boli tektonski premiki, stara gorstva,..

4.KAKŠEN VPLIV IMA ŽELEZOVA RUDA AN RAZVOJ GOSPODARSTVA?

Z njo se je začela industrijska revolucija. Razvila se je težka industrija, razvoj železnic, ladjedelništva,..

5.KATERE DRŽAVE DAJEJO NAJVEČ ŽELEZOVE RUDE?

Kitajska, Brazilija, Avstralija, nekdanje ZS.

6.KAJ JE ČRNA METALURGIJA?

Je proizvodnje surovega železa in jekla, pomembna za gospodarski razvoj.

7.NAŠTEJ DRŽAVE Z NAJDALJŠO ZGODOVINO ČRNE METALURGIJE.

Velika Britanija, Belgija, Francija, Nemčija, Švedska, Ukrajina, ZDA.

8.DRŽAVE, KI SO JO ZAČELE RAZVIJATI ŠELE V 20. STOLETJU?

Brazilija, Mehika, Južna Koreja.

9.KAKŠNA JE SITUACIJA V ŠE NE RAZVITIH DRŽAVAH?

Šele razvija se.

10.IMENUJ ALUMINIJEVO RUDO.

Boksit.

11.OPIŠI PRIDOBIVANJE ALUMINIJA.

Iz boksita najprej pridobijo glinico (aluminijev oksid), iz nje pa z elektrolizo aluminij.

12.NAŠTEJ NAJPOMEMBNEJŠE DRŽAVE ZA PRIDOBIVANJE AL.

ZDA, Rusija, Kanada, Nemčija, Avstralija.

13.KDO SO NAJPOMEMBNEJŠI DOBAVITELJI BAKROVE RUDE NA SVETU?

Čile, ZDA, Zaire, Zambija, Kanada, Rusija.

14.OPIŠI OBDELAVO BAKROVE RUDE.

Po prvi obdelavi dobijo koncentrat z 20-35% bakra, praženje rude 40%, nadaljnja obdelava pa je v rafineriji in toplicah.

15.NAŠTEJ LASTNOSTI BAKRA!

Raztegljivost, odpornost proti električni in toplotni prevodnosti, koroziji.

16. IMENUJ NAJVEČJE IZVOZNIKE BAKRA.
Čile, Peru, Avstralija, Indonezija, Zambija Zaire.

17. KAJ JE DNEVNI KOP?
Najbolj dobičkonosna oblika rudarjenja.

18. KATERI SO BILI PRVI ENERGIJSKI VIRI?
Veter in voda

19. KATERI VIR ENERGIJE JE POSPEŠIL INDUSTRIJSKO REVOLUCIJO?
Premog

20. IMENUJ ENERGIJO 20. STOL.
Nafta in zemeljski plin.

21. OPIŠI SESTAVO PORABE ENERGIJE V SVETU.
Nafta, premog, zemeljski plin, jedrska energija, vodna energija.

22. PRIMERJAJ UPORABO ENERGIJE V RAZVITIH IN NERAZVITIH DRŽAVAH
Razvite porabijo več.

23. OPIŠI RAZLIKO MED PRIMARNIM ENERGIJSKIM VIROM IN KONČNO ENERGIJO.
Primarni: nafta, premog, les, vodna sila,
Končni: bencin, elektrika, koks

24. OPIŠI POMEN ČRNEGA PREMOGA
Do sredine 20. stol je bil najpomembnejši energijski vir, pomemben tudi za kemično industrijo.

25. LEŽIŠČA ČRNEGA PREMOGA.
Anglija, Wales, Škotska, Belgija, S Francija, Porurje, Šlezija, Pensilvanija.

26. ZAKAJ PRIHAJA DO KRIZ?
Zaradi uveljavitve cenejših in čistejših energijskih virov.

27. ZAKAJ JE NAFTA IZRINILA ČRNI PREMOG?
Ker je cenejša in čistejša.

28. KDO IMA NAJVEČJE ZALOGE NAFTE NA SVETU?
Saudska Arabija, Irak, Iran, Kuvajt, Združeni arabski emirati.

29. NAPIŠI NESORAZMERA MED PROIZVAJALCI IN UPORABNIKI.
Največje razlike so med največjimi proizvajalci in največjimi porabniki, ki je imajo najmanj.

30. KAJ POVZROČA NEENAKA RAZPOREDITEV NAHAJALIŠČ?
Povzročata trgovino z nafto. Države proizvodnice imajo posebno vlogo.

31. NAŠTEJ DRŽAVE IZVOZNICE.
Saudska Arabija, Iran, nekdanja SZ, Združen arabski emirati.

32. NAŠTEJ DRŽAVE UVOZNICE.
ZDA, Japonska, Nemčija

33.KAJ JE OPEC?

Je zveza držav izvoznic. Prizadeva si za čimbolj enake cene.

34.KATERE SO ZALIVSKE DRŽAVE?

Kuvajt, Irak, Bahrein, Katar, Združeni arabski emirati.

35.KJE SO RAFINERIJE?

Gradijo jih v pristaniščih držav, kjer črpajo nafto. V državah uvoznicah, in država, ki jo razpošiljajo po svetu.

36.POJASNI POJEM RJAVEGA PREMOGA, ŠOTE IN LESA.

Rjavi premog uporabljajo v srednji in JV Evropi, Rusiji, Kitajski, za regionalne potrebe. Šoto uporabljajo v S Evropi kot lokalni energijski vir, les pa v nerazvitih državah v gospodinjstvu.

37.KAJ POVZROČA EKOLOŠKE PROBLEME?

Pretirano izkoriščanje lesa, kar povzroča širjenje puščav, erozijo, plazove, usade,...

38.OD KDAJ UPORABLJAMO JEDRSKO ENERGIJO?

Od 50. let naprej

39.KAKO POTEKA IZKORIŠČANJE?

Zahteva posebne varnostne ukrepe, visoko tehnologijo in velika denarna sredstva.

40.OPIŠI POMEN URANA.

Ne le energetskega pomen ampak tudi vojaški.

41.KATERA EVROPSKA DRŽAVA IMA NAJVEČ JEDRSKIH ELEKTRARN.

Francija

42.ZAKAJ SE POJAVLJAJO POMISLEKI GLEDE UPORABE?

Zaradi nesreč, ki so prizadela obsežna območja (černobil)

43.NAŠTEJ NEOBNOVLJIVE ENERGIJSE VIRE.

Črni premog, nafta in zemeljski plin, rjavi premog, šota, les, jedrska energija

44.IMENUJ OBNOVLJIVE VIRE

voda, veter, sončno sevanje, geotermalna energija

45.KAJ BI LAHKO IZVALO ENERGIJSKO KATASTROFO

izčrpanje današnjih energijskih virov

46.KAJ VPLIVA NA RAZVRSTITEV INDUSTRIJE PO SVETU?

Surovine, energija, prevoz, tržišče, delovna sila, kapital, politika vlade, okolje

47.OPIŠI VPLIV SUROVINE NA RAZVOJ INDUSTRIJE.

Industrija ki pri pridelavi surovin zmanjša težo, naj bi bila ob nahajališčih surovin (maslo, bakrova ruda), industrija, bi naj bi dodajala težo, naj bi bila blizu kupcu.

48.KAJ PRISPEVA ENERGIJA PRI RAZMESTITVI INDUSTRIJE.

Včasih so postavljali obrate vzolž tekočih voda, blizu premogovnikov, danes pa nafta omogoča sodobnejšo izbiro.

49.KAJ POMENIJO STROŠKI PREVOZA.

Včasih so bili odločilni za namestitev, danes pa so se zmanjšali, letalski promet, železnice, cestni promet.

50.POJASNI KUPNO MOČ PREBIVALSTVA

priteguje nekatere industrijske panoge. Avtomobilsko, oblačilno, tiskarsko industrijo

51.KAJ JE DELOVNA SILA?

Ljudje, ki so kvalificirani za določeno delo.

52.ZAKAJ JE V POSAMEZNIH DRŽAVAH DELOVNA SILA BOLJ POCENI, KOT DRUGOD?

V ind. Razvitih je delovna sila vedno dražja, stroški dosegajo celo 60% vseh stroškov.

53.KAJ POMENI KAPITAL PRI RAZVOJU INDUSTRIJE?

Kapital omogoča boljši razvoj in boljšo energijo, ter sredstva.

54.NAŠTEJ VRSTE KAPITALA IN JIH POJASNI.

Finančni, se pridobiva iz dobička podjetja, delnic, finančnih ustanov.

Fizični se nanaša na stavbe in opremo. Ko se proizvodnja opusti, dobijo stavbe novo vlogo.

Družbeni je povezan z življenjem delavcev zunaj delavnega časa. (stanovanaj, zdravstvena oskrba, šolstvo, trgovina).

55.KAKO VPLIVA POLITIKA DRŽAVE NA RAZVOJ?

Zavira kopičenje industrije, na ožjih območjih (ugodna posojila, zmanjšanje davkov) in podpira zidavo obratov na gospodarsko manj razvitih delih države.

56.ZAKAJ GOVORIMO O UMAZANI INDUSTRIJI?

To je industrija, ki onesnažuje okolje (industrije so jo prenesle v manj industrijske)

57.KAJ JE ČLOVEKU PRIJAZNO OKOLJE?

Okolje, kjer ni industrije, ki bi onesnaževala.

58.KAJ JE INDUSTRIALIZACIJA?

Je uvajanje industrijske proizvodnje, ki povzroča spreminjanje poklicne sestave prebivalstva in v pokrajino vnaša spremembe.

59.ZAKAJ GOVORIMO O TOČKASTI RAZPOREDITVI INDUSTRIJE V POKRAJINI?

Za postavitev tovarn morajo obstajati primerni pogoji (surovine, energija, delovna sila) – dejavniki razmestitve.

60.NAŠTEJ PAR VELIKIH PODJETIJ.

Črna in barvna metalurgija, predelava nafte in zemljskega plina, ter proizvodnja naftnih derivatov.

61.KAJ JE VODORAVNO OSREDOTOČENJE?

Podjetje v določeni ind panogi širi prevlado na trgu z nadzorom konkurentov, ali pa tako, da jih odstrani.

62. KAJ JE NAVPIČNO OSREDOTOČENJE?

Podjetje v ind. panogi si pridobi nadzor nad celotnim proizvodnim ciklom. Od pridobivanja surovin do izdelave končnih izdelkov ali pol izdelkov.

63. KAJ JE KONGLOMERATNO OSREDOTOČENJE?

Podjetje, pogosto pa tudi banka ali skupina finančnih ustanov vlaga kapital v podjetja.

64. KAJ JE INDUSTRIJSKI SISTEM

Industrija je v središču krožnega blagovnega toka, in poteka od oskrbe z surovinami in energijo, do posredovanja izdelka kupcem.

65. RAZDELI INDUSTRIJO GLEDE NA NAMEN UPORABE IZDELKOV.

Bazična industrija (predeluje surovine v polizdelke)

Industrija opreme (stroji in druge naprave)

Industrija porabniških dobrin (končni izdelki)

66. DELITEV IND GLEDE NA KAPITAL IN DELAVNO SILO.

Težka, lahka, tehnološko vrhunska ind.

67. ZAKAJ UPORABLJAMO ROBOTE VSE BOLJ POGOSTO?

Opravljaajo zapletene tehnične postopke hitro, natančno, brez napak in ne postavljajo socialnih zahtev.

68. NAŠTEJ IND POKRAJINE PO SVETU.

Sv ZDA, Z in srednja Evropa, V Evropa, V Azija.

69. KRATKO OPIŠI SV ZDA.

Območje zgoščene industrije se razprošča od vzhoda proti zahodu. Od 19. stol so premog, železo, nafta, bakr, svinc, gozd in kmetijske površine.

70. KAJ JE DEINDUSTRIALIZACIJA?

Od 70. let (zaradi zastarelosti, problemov, cenejše delovne sile) zapirajo tovarne.

71. POJASNI POMEN Z EVROPE, KOT INDUSTRIJSKE POKRAJINE.

V 70. se je pričela ind revolucija.

72. KAJ JE RAZVILO INDUSTRIJO V SREDNJI EVROPI

premog, železo

73. OPIŠI IND V EV.

V nekdanji sovjetski je težka, ki pa je zaostala za zahodom.

74. IND POMEN VZ AZIJE.

Hitro postaja največje ind območje na svetu.

75. POMEN JAPONSKE V IND.

V proizvodnji visoke tehnologije je v vrhu, uvaža surovine in tehnologijo

76. ZAKAJ SE PREOBRAZUJEJO STARA OBMOČJA?

Ker ne morejo konkurirati cenam, po katerih ponujajo izdelke drugi.

77.KJE JE PAS RJE?

Obsežna premogovna in železarska območja angleje, preko posarja, šlezije, do ukrajine.

78.NAŠTEJ STARE PANOGE.

Rudarstvo, tekstilstvo, ladjedelništvo

79.OPIŠI UPADANJE RUDARJENJA V WALLESU.

1890-1920 narašča, nato pa strmo pada.

80. KJA SO MONOKULTURE IND POKRAJINE.

Na določenem območju prevladuje ena ind panoga.

81. NAŠTEJ ZNAČILNOSTI SODOBNE VRHUNSKE IND.

Promet, prijazno okolje, znanstvena dejavnost, ugodne posloven razmere, sestava prebivalstva

82. KAJ SO IND PARKI?

Skupina podjetij, ki med seboj sodelujejo in ponujajo prednosti (blizu prometnic)

83.NAŠTEJ PAR TEHNOPOLOV

ZDA: selicijeva dolina, vojaško ind območje pri Los Angelesu

Japonska: Tokijsko ind območje

Škotska: Edinburgh

84.POJASNI POMEN SILICIJEVE DOLINE

zaradi konkurence jap računalnikov, se je specializirala za proizvodnjo najzahtevnejših izdelkov.

Uvedla robote, del pa je preselila na območja, kjer so stroški manjši. Laboratoriji, trženje in uprava pa so ostali v dolini.